

İNEKLERDE TORSİO UTERİYE BAĞLI DÖRT ADET GÜÇ DOĞUM OLGUSU

Muhammet Alan¹

Four Dystocia Cases in the Cows Related to Uterine Torsion

Summary: *Uterine torsion were diagnosed in four Holstein dairy cows suffering from dystocia in the clinics of Veterinary Faculty of Selçuk University. Torsions were diagnosed by vaginal route, 90 degrees to the right side in two cases, but 180 and 270 degrees to the left side in the other ones.*

As a treatment, sectio caserea were performed and one live and three dead calves were obtained.

Özet: *Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum Kliniğine güç doğum şikayetiyle getirilen Holstein ırkı dört inekten ikisinde vaginal yolla 90 derece sağa, diğerlerinde de 180 ve 270 derece sola torsio uteri olgusu teşhis edildi.*

Sezaryen operasyonu ile bir canlı ve üç ölü buzağı çıkartıldı.

Giriş

Torsio uteri, gebe uterusun uzun eksenini etrafında dönmesi sonucunda yumuşak doğum yolunun kısmen daralma veya tamamen kapanmasıyla ortaya çıkan bir güç doğum nedenidir. İneklerde oldukça sık görülen bu olguya kısarak ve küçük ruminantlarda daha az rastlanmaktadır (4,6). Karnivorlarda da gebeliğe bağlı ya da patolojik olarak uterus hacminin arttığı durumlarda kornuların belli bir kısmında veya tamamında torsion şekillenebilmektedir (7).

Yapılan gözlemler ineklerde toplam güç doğum olgularının %5-26,5'nin torsio uteriden ileri geldiğini göstermektedir (1,2,7). Bu olguların %90'nının doğum sürecinde, özellikle doğunun birinci aşaması sırasında, 180 derecelik torsionlardan bir kısmının ise gebeliğin daha erken dönemlerinde meydana geldiği ancak uterusu dolaşım sorunu olmadığı sürece doğum başlayınca kadar farkedilemediği bildirilmektedir (7).

İnek uterusunun anatomik yapısı, uterusu asan ligamentlerin ventral yüze yapışmaları, uterusun ağırlığı, çıkışa hazırlanan yavrunun hareketleri,

1: Araş.Gör., Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya -

TÜRKİYE

mesometriumların gevşek ve ahır zemininin arızalı oluşu, timpaniler ve cervix uterinin doğum sırasında tam açılmaması torsio uteri olgularına predispozisyon oluşturan başlıca faktörlerdir (4).

Torsio uterinin teşhisi vagina duvarında uterusun döndüğü yönde spiral kıvrımların ve anterior vaginada stenozisin belirlenmesi ile yapılır. Torsionun precervical olması halinde ise teşhis rektal palpasyonla konur (5).

Torsio uteri olgularında tedavi amacıyla yavru ve buna bağlı olarak uterusun vaginal yolla rotasyonu; ineğin yumuşak bir zemin üzerine yatırılmasından sonra, uterus sabit tutulurken, torsio yönünde yuvarlanması; laparatomiden sonra uterusun düzeltilmesi veya Sezaryen operasyonu yöntemlerinden, olgu için uygun olanı seçilmektedir (2,3,4,6,7).

Bu gözlemede, yukarıda anılan bilgilerin ışığı altında klinik uygulamalar sırasında rastlanan dört adet torsio uteri olgusunun sunulması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Bu gözlemin materyalini Konyanın Çumra ilçesinden Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum Kliniğine güç doğum şikayetiyle getirilen Holstein ırkı dört inek oluşturdu. İneklerin üçü beşer, biri de yedi yaşında olup ilk üç inek daha önce ikişer, son inek ise üç kez normal doğum yapmıştı. Alınan anemneze göre doğum belirtilerinin başlangıcından itibaren sırasıyla yaklaşık 30 saat, 24 saat, 1 haftadan fazla ve 18 saatlik bir zaman geçtiği öğrenildi. Vaginal muayenede her dört olguda da daralma ve kıvrımlar belirlendi. Vagina ve cervixteki daralmadan dolayı birinci ve son olgularda yavruya ancak parmak uçlarıyla dokunulabildi. Diğer iki olguda ise anterior vaginadaki kıvrımlar ve daralmalar nedeniyle yavruya hiç erişilemedi. Rektal ve vaginal muayene sırasında ilk üç olguda yavruların canlı olduğunu gösteren hiç bir bulgu elde edilemedi. Son olguda ise rektal palpasyonda çift taraflı fremitus belirlendi.

Tedavi maksadıyla önce laparotomi yapılarak uterusların durumu muayene edildiğinde ilk ve son olgularda 90 derecelik sağa, diğerlerinde de sırasıyla 180 ve 270 derecelik sola torsionlar belirlendi. Doksan derecelik ilk olguda torsionun düzeltilmesi sakıncalı görüldüğünden, diğerlerinde ise düzeltme yapıldığı halde cervixin tam genişlememiş olması nedeniyle yavruların normal doğum kanalından geçemeyeceği anlaşılarak her dört olguda da Sezaryen operasyonuna başvuruldu. Operasyonlar sonunda ikisi dişi biri erkek olmak üzere üç ölü ve bir de canlı, dişi buzağı alındı. İlk gelen iki olguda yavrularda kokuşma olmadığı ve yavru

zarlarının operasyon asnasında kolaylıkla ayrıldığı görüldü. Üzerinden bir haftadan fazla zaman geçmiş bulunan 270 derecelik olguda uterusun aşırı ödemli, gevrek, yavrunun amfizemli, yavru zarlarının masere, peritonun da ödemli ve hiperemik olduğu kaydedildi. Son olguda ise yavru zarları ve suları normal görünümdeydi. Her dört olguda da uterus içine, herbirinde 0,200 gr trimetoprim ve 1 gr sulfadiazin bulunan beşer tane oblet bırakılıp yara dudakları uygun dikişlerle kapatıldıktan sonra normal konumuna yerleştirildi. Daha sonra karın duvarı da uygun yöntemlerle kapatılarak önceki iki ve son olguda dikiş hattına ve parenteral, üçüncü olguda ise periton boşluğuna ve parenteral 2,5 gr amoksisilin içeren antibiyotik enjeksiyonları yapıldı. Üçüncü olguda hayvan biraz depresif ve dehidre olduğundan ve son olguda da operasyon esnasındaki kan ve sıvı kaybından dolayı hipovolemik şoku önlemek için parenteral sıvı tedavisi uygulandı. Klinik şartları hospitalizasyona uygun olmadığından, inekler operasyon sonunda sahiplerine teslim edilerek parenteral antibiyotik uygulamasının beş gün daha devamı ve on gün sonra da dikişlerin alınması tavsiye edildi.

Tartışma ve Sonuç

Torsio uterinin sebebi kesin olarak bilinmemekle beraber hazırlayıcı ve yapıcı bazı faktörler ileri sürülmektedir (4,6). Ancak olguların büyük çoğunluğunun doğumun birinci aşaması sırasında meydana geldiği bilinmektedir (4,6,7). Sunulan olgularda torsionun şekillenme zamanı ile ilgili kesin bir kanıya varılamadı. Ancak her dört olguda da yavruların gelişmiş ve tüylenmiş olmaları ve doğumun başlangıcından sonra fazla zaman geçmeyen ilk iki ve son olguda yavru ve zarlarda kokuşmanın şekillenmemesi ve son olguda yavrunun canlı çıkartılması torsionların doğum sürecinde şekillendiği ihtimalinin yüksekliğini ortaya koymaktadır. İlk üç olguda yavruların ölümünün doğumun ikinci aşamasının engellenmesi sonucu asfeksiye bağlı olarak şekillendiği düşünülmektedir.

Torsio uteri olgularının daha çok, uzun süre ahırda barındırılan sütçü ineklerde ve ilkbahar aylarında ortaya çıktığı bildirilmektedir (7). Sunulan olguların üçü sonbahar biri de yaz aylarında görülmüştür.

Sonuç olarak, ineklerde doğumun ikinci aşamasının uzadığı zamanda yapılan erken muayeneye farkedilen torsio uteri olgularında prognoz en azından inek, bazen de buzağı için elverişli olacaktır. Geç kalınan olgularda ise uterusu

dolaşım bozukluğu, plasentada ayrılmalar, kokuşma ve toksikasyon sonucu ana ve yavrunun yaşamı tehlikeye girecektir.

Kaynaklar

1. Alaçam, E. (1974): 1963-1973 yılları arasında kliniğimize getirilen güç doğumların sebepleri, uygulanan kurtarma yöntemleri ve alınan sonuçlar. A.Ü.Vet.Fak.Derg.,XXI, 3-4,243-248.
2. Arthur, G.H., Noakes,D.E. and Pearson, H. (1982): *Veterinary Reproduction and Obstetrics. Fifth Edition. Bailliere Tindall. London.*
3. Doęaneli, M.Z. ve Akkkayan, C.(1964): *Klinięimizde rastladığımız torsio uteriden ileri gelme güç doğumlar.* A.Ü.Vet.Fak.Derg., XI,1-2, 87-94.
4. Erk,H.,Doęaneli,M. ve Akkkayan, C. (1980): *Veteriner Doğum Bilgisi (Obstetrik) ve Jinekoloji. İkinci Baskı. A.Ü.Vet.Fak. Yayınları,Ankara Üni.,Basımevi, Ankara.*
5. Kılıçoğlu, Ç. (1990): *Güç Doğumlar. Theriogenoloji. E.Alaçam (Editör), 171-183, Nurol Matbaacılık A.ř., Ankara.*
6. Kılıçoğlu, Ç. ve Alaçam, E. (1985): *Veteriner Doğum Bilgisi ve Üreme Organlarının Hastalıkları (Theriogenoloji).* A.Ü.Basımevi, Ankara.
7. Roberts.S.J. (1986): *Veterinary Obstetrics and Genital Diseases (Theriogenology). Third Edition. Published by the auther, Woodstock VI.*